

gelding. De vrij-religieuze literatuur doet zien dat het pantheïsme, atheïsme en materialisme gehuldigd wordt, terwijl het daarin ontbreekt aan uitingen van haat tegen het Christendom, ten minste tegen de kerk en hare aanhangers, zoodat deze literatuur het geloof aan een persoonlijk God bestrijdt, tot het Atheïsme leidt, onzekere wetenschappelijke onderstellingen voor zekere resultaten der wetenschap uitteelt; waarom het e.g. »Confessionlose» onderwijs in de zedenleer atheïstisch en antichristelijk kan genoemd worden.

In het derde deel van het besluit wordt aangegeven, dat op grond der constitutie zulk onderwijs op de openbare school te recht verboden kan worden, terwijl in het vierde onderdeel het verloop van dit onderwijs te geven, wordt ingetrokken, schoon het den ouders blijft vrijstaan het in de huisgezinnen te laten geven.

— Een vreugdekreet uit Hamburg.

«Een groote dag in de geschiedenis onzer Kapellen», — onder dit opschrift geeft de Hamburger »Anschauung» een verslag van de bevestiging van den predikant Isenberg door den predikant Dr. von Brückner en van de plechtigheid waarbij den oudsten Kapellenpastor Hoeck het ere-doctoraat in de godgeleerdheid werd verleend. Het blad schrijft daarbij: »Wie had voor een jaar, toen de golven van onzen kapellenstrijd zoo hoog sloegen, op zulk een uitkomst, zulk een schoone en rijpe vrucht des vredes, durven hopen? Wij hebben den vurig begeerden kapellenpastor voor Hammerbrook. Zonder eenig bezwaar is de appropiatie van zijn beroep door den Kircherrat en door den Senaat verleend. Zijn bevestiging heeft plaats gehad volgens de vormen der landskerk in tegenwoordigheid van het Patronaat door den »Hauptpastor» von Brocker, die met ons op hetzelfde standpunt staat, terwijl de arbeid der »Kapellenpastoren» nog op een bijzondere manier door het verleenen van een doctorstitel gewaardeerd is. De financiële grondslag voor den nieuwen arbeid is ten minste aanvankelijk verzekerd, en door een nauwe aansluiting aan de Stillekerke en aan de Johanniskapelle is een stille brug geslagen, waardoor men het groote Hambroeker arbeidsveld bereiken kan. Dit is van den Heere geschied, en het is wonderlijk in onze oogen. De watergolven in de zee waren groot en bruisen geweldig; maar de Heere in den hoogen was nog grooter. Zoo is het geweest en zoo zal het verder zijn.»

Wij deelden meermalen het een en ander mede omtrent de Hamburgsche Kapellengemeenten. Deze gemeenten maken een deel uit van de Hamburgsche landskerk, maar hare predikanten werden niet door den Staat bevestigd. Toen bijna twee jaar geleden de moderne predikant Heydorn als predikant in de Hamburgsche landskerk, in weerwil van de protesten van rechtzinnige zijde, bevestigd werd, hebben de predikanten der vijf kapellen-gemeenten uitgesproken, dat zij, al bleven zij bij de landskerk, geen ambtelijke handelingen voor de predikanten buiten de kapellengemeenten zouden verrichten, zich »renitentie» verklaarend. Men had verwacht, dat deze predikanten daarom zouden afgezet worden, althans, dat hunne ambtelijke handelingen, als doopen enz., niet in de boeken van de Landskerk zouden vermeld worden. Doch dit is niet geschied. De Kapellengemeenten bleven deel uitmaken van de Hamburgsche landskerk; hunne predikanten werden niet afgezet; en toen zij een nieuwen herder en leermeester betoogen om een deel der stad te beheren, dat van geestelijke verzorging verstoken was, heeft het kerkbestuur op dat beroep zijn zegel gezet. Dit was waarlijk niet te voorzien toen de strijd begon. Wij meenen dat het bestuur der landskerk aldus handelende uit vrees dat anders een vrije Evangelisch-Luthersche kerk zou gesticht worden.

— Conflict van de Regering met een bisschop in Lotharingen. Deenschegezindheid in Sleeswijk-Holstein.

De Deutsche autoriteiten waren vóór het uitbreken van den oorlog met Frankrijk, in conflict met Bisschop Benzel van Metz in Lotharingen. Het was bij de Regering aangebracht, dat de Roomsche pastoor van Moyenvic in Duitsch Lotharingen, in Juli van het voorgaande jaar met zijn jongelingsvereniging een tochtje naar Lunville in Frankrijk gemaakt had, om daar een Fransch nationaal feest bij te wonen. Bij deze gelegenheid hadden de pastoor en zijn jongelingen Fransche uniformen aangetrokken en zich zoo laten fotografeeren. De pastoor staat op die fotografie in Fransche huizen-uniform met de muts op en zijn jongelingen eveneens in uniform met sabels. Dit gaf den Bezirke-president aanleiding om zich tot bisschop Benzel te wenden met verzoek, den pastoor van Moyenvic daarvoor te straffen. Doch deze weigerde onder de opmerking, dat de pastoor onder de Fransche uniform zijn soutane aangehouden had. Bij het bezoek van den Keizer in Mei 11. werd de bisschop niet bij het diner van den Districts-president verzocht, en de Keizer bezocht niet, gelijk het voornemen was, de kathedraal van Metz, waaraan men veel verbouwd had. Dat de zaak hiermede niet uit is, begrijpt ieder.

Wanneer men weet, dat in Frankrijk de Roomsche Kerk door de Regering op allerlei manieren gedwarsboemd en vleugellam geslagen wordt, terwijl zij in Duitschland bij toeneming vrijheid van beweging en bescherming van de zijde der Regering geniet, dan beseft men, hoe diep het verlangen moet zijn om weer tot Frankrijk te behooren, dat dit alles over het hoofd wordt gezien.

Ook in Sleeswijk-Holstein kan men niet vergeten, dat Pruisen dit land een halve eeuw geleden aan Denemarken heeft ontrukkt. In het Pruisische Heerenhuis liet Hertog Ernst Günther tot Sleeswijk-Holstein de klacht hooren, dat de »hoofdfactor» voor den teruggang van den Duitschen geest en het wederopkomen van den Deenschen geest in Noord-Sleeswijk, de Deutsche predikanten zijn, welke de anti-Deutsche beweging begunstigen. De Hertog sprak: »de achuld ligt bij het hoofd en de leiding van ons Sleeswijk kerkbestuur, en ik zou gaarne de Koninklijke Staatsregering er op wijzen, dat hier een sterke hand noodig is.» Dat onder de »leiding» Dr. Kaftan bedoeld is, wordt algemeen aangenomen, en deze is bijliken een schrijven in no. 30 van het »Sleeswijk-Holst. Kirchen- und Schulblatt» van 23 Juli van hetzelfde oordeel.

Het is niet te ontkennen dat in Sleeswijk-Holstein de Deensche geest weder is ontwaakt of liever zich op nieuw zijn uiten, doch dat Dr. Kaftan daaraan schuld zou hebben, wordt door de feiten weersproken. Immers is Dr. Kaftan niet alleen in merg en been Duitscher, maar hij wordt ook door de Deenschegezinde pers van Noord-Sleeswijk gedurig aangevallen en in de oogen van de Deenschegezinde bevolking in miscrediet gebracht. Maar Kaftan is in de eerste plaats dienaar van de

kerk. Als zoodanig kon hij het Godsdienstig leven der Deenschegezinden geen schade laten lijden, maar hij zocht het te bevorderen. Doch zoodra hij bemerkte, dat men het kerkelijke met het staatkundige vermengde en men zich in vrije gemeenten vereenigde, die in den naam van een »Deensche Christendom» tegen de »Staatspredikanten» woelden, was hij de eerste die zich beijverde om de landskerk te verdedigen. Doch men liet hem in den steek. Dit verhinderde Kaftan echter niet, in zijn kwaliteit van General-superintendent de predikanten te waarschuwen, om toch niet deel te nemen aan vergaderingen, die in den reuk stonden een anti-Duitsch streven te begunstigen, hen allen opwekkend getrouwd te zijn aan de Deutsche regeering. Zijn ijver is slecht beloond. Uit alles blijkt echter, dat men in Elzas-Lotharingen en in Denemarken niet vergeten is, wat er 46 en 50 jaren geleden gebeurde.

Engeland. Conferentie der Methodistische Kerk.

Dezer dagen werd eene conferentie gehouden der Methodistische kerk in Engeland. Op die vergadering is de klacht geuit, dat vele predikanten der kerk — als schrijvers van boeken, die de belijdenis der gemeente bestrijden, en als redacteurs van bladen waarin de waarheid en betrouwbaarheid der Goddelijke openbaring geofferd wordt op het altaar der »vrije discussies» — groote ergernis geven aan zwakke en wankelende leden der kerk. In den loop der bespreking werd nog te kennen gegeven, dat dezelfde trouwheid die van den predikant geëischt wordt op den kansel, ook bij hem moet zijn wanneer hij een boek of een artikel voor een blad schrijft. Daartegen werd aangevoerd, dat toch de »moderne quaesties» moesten besproken worden en dat de kerk sterk genoeg was om de moeilijkheden, die door bespreking dier quaesties ontstonden, te overwinnen.

Men zou kunnen vragen: moeten de dingen, die de vijanden van Gods Woord aldoor opwerpen om dat Woord tot een leugen te maken, den volke worden medegedeeld? Behoort men in populaire bladen, wier lezers niet in staat zijn de betoogen van de hedendaagse Schriftcritici te volgen, al de kronkelingen en bochten waarin de Schriftbestrijders zich wringen, voor te stellen? Moest men zich niet beijveren om hetgeen de Kerk des Heeren belijdt, voor de gemeentelieden heerlijker te ontwikkelen, in plaats dat men haar ophoudt met al de ontkenningen der Schriftbestrijders? Wanneer die Schriftbestrijders in de rijen der predikanten gevonden worden, is dit dubbel treurig.

GEMENGD NIEUWS

Afneeming van geboorten. Op het Congres van de »Royal Institute of Public Health» sprak Prof. T. Oliver over de vermindering der geboorten in het beschaaide Westen. Hij zeide: »De vraag waar het op aan komt is of een natie die eenmaal middelen is gaan toepassen om het aantal geboorten te verminderen, de wil en de wijsheid heeft om deze beweging te doen ophouden. De historie leert dat zij dit niet heeft. Voor een natie is het een ramp wanneer neo-Malthusiaansche middelen worden aangewend. Alleen wanneer de vrees Gods weder een kracht wordt onder het volk, zal het vreeselijke kwaad worden gestuit.»

Minderbroeders in China. In het Juni-nummer van het »Journal of the Royal Asiatic Society» staat een belangrijk artikel over de »De Minderbroeders van China». Het verplaatst ons in de dertiende en veertiende eeuw na Christus, toen Johan van Monte Corvino en andere energieke en wel onderlegde mannen het Evangelie in het groote Oostersche land van China verkondigden. De orde der Minderbroeders werd in de 12e eeuw gesticht door Franciscus van Assisi. Het schijnt dat niet lang na de stichting deze ordebroeders zich naar de Heidenen begeven hebben om het Evangelie te prediken. Franciscus zelf was hun daarin trouwens voorgaan. De correspondentie van Johan van Monte Corvino is in het licht gegeven en daaruit blijkt, dat de broeders buitengewone vrijheid bij hun arbeid genoten hebben en dat zij duizenden Chinezen tot den doop hebben gebracht. Krachtig gesteund door den Chan van Cathay, bouwden zij kerken en schreven boeken in de taal van het land. Het is niet te ontkennen, dat zij een grooten beschavenden invloed op de Chinezen uitoefenden. Toen echter in de achttiende eeuw de opvolgers der eerste pioniers van het Christendom door de Chineesche regeering met wantrouwen werden aangezien en de Roomsche zendelingen uit het land waren verdreven, bleef er weinig van den arbeid, die vier eeuwen geleden begonnen was, over.

Verbasingswekkende offervaardigheid. De Fifth Avenue Presbyterian kerk van New-York, waarvan Dr. Lowett predikant is, gaf in 1913 voor allerlei doeleinden 116,862 pond sterling uit, dat is ongeveer f.1,400,000, hetwelk het cijfer, dat in 1912 bereikt werd, met f.240,000 overstreeft. Ongeveer f.126,000 werd uitgegeven voor de kerkzelve; bijna het dubbele daerom werd geofferd voor de inwendige zending en de zending onder de heidenen. Kleinere sommen werden besteed voor onderwijs, Bijbelspreiding en andere dingen, welke toch nog te samen een f.250,000 bedragen. Dus wordt nog geen 10 percent uitgegeven voor het eigen huis; het overige wordt besteed voor den arbeid in de stad New-York, voor het Amerikaanse volk en den arbeid onder Joden, Mahomedanen en Heidenen. De kerk telt 2,436 belijdende leden en bestaat dus ongeveer uit 6000 zielen. In zielelental wordt zij in de Presbyterianische kerk alleen overtroffen door de kerk van Seattle met 5,625 belijdende leden, en de Bethany kerk van Philadelphia met 3,514 leden. De kerk die door Dr. Lowett geleid wordt, breidt het terrein van haar werkzaamheid zeer uit door haar Zendingskapellen.

WINCKEL.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEKEN: Lioessens, J. E. Reijenga, te Siddebuuren. — Spijkenisse, C. H. Elzinga, te Woubrugge. — Koudum, S. W. Bos, te Westergeest. AANGENOMEN: Dronrijp, H. Folkens, te Dwingelo. BEDANKT: Spijk (Gr.), J. P. Klaarhamer, te Wommels. — Beekbergen, J. J. Westerbeek van Eerten, te Kampen. — Duurswoude, J. D. Speelman, te Stroobos.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEKEN: Staphorst, P. Kruit, te Goudersk. — Graft (N.H.), G. Hornstra, cand. te Hulsum (Fr.). — Parage c.a., D. J. Peters, te Nes en Wierum. — »a-Gravenmoer (bij Tilburg), E. van Meer, cand. te Apeldoorn. — Weidum, J. Heeringa, te Nicholson. — Blitterswijk (L.), Joh. v. d. Spek, cand. te Utrecht. — Groothuizen en Avenhorn, W. G. Boon, te Berkenwoude. AANGENOMEN: Berlicum-Rosmalen, G. C. C. Geijkes, te Zoelmond. — Bergambacht, D. Th. Keck, te Zuilichem. — Scherpenzeel (Fr.), N. Scholte, te Loppersum (Gr.). BEDANKT: Nierijl (Gr.) (toez.), G. Hornstra, cand. te Hulsum (Fr.). — Barneveld, C. J. Leenmans, te Utrecht. — Groot-Schermer, Dr. N. de Jager Mezenbroek, te Wijdenes.

Advertentiën.

De Heer en Mevrouw RIDDERBOS-VELTHUIS, geven met dank aan den Heere kennis, van de geboorte van een welgeschapen Zoon
SIMON JAN.
Kampen, 12 Augustus 1914.

Hedenmorgen ontiep zacht en kalm, in de hope des Eeuwigen Levens, onze geliefde Echtenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer

JACOB VEERMAN,
in den ouderdom van bijna 79 jaren.
WED. JAC. VEERMAN—
MECHIELSE.
A. QUALM—VEERMAN.
A. QUALM.
J. VEERMAN.
M. VEERMAN—DE BRUIN.
L. VEERMAN.
A. M. VEERMAN—KOK.
K. VERDIJN—VEERMAN.
JOH. VERDIJN.
J. J. VEERMAN.
N. VEERMAN.
K. WAKERSNAK.
Iz. DE VLEGER.
A. VEERMAN.
P. L. VEERMAN.
V. D. BOON.
J. P. VEERMAN.
N. VEERMAN—V. D. BOON.
en Kleinkinderen.
Bodegraven, 12 Augustus 1914.

Het behaagde den Heere tot mijne diepe droefheid van mijne zijde weg te nemen, in de hope des eeuwigen levens, mijne geliefde Echtenootte
PETRONELLA VAN ZADEL,
in den ouderdom van 83 jaar, na eene gelukkige echtvereniging van 42 jaar.
T. KUIPER.
Hilversum, 4 Augustus 1914.
Nieuweg 41.

Zaterdag a. s. verschijnt:
Zonde, Gerechtigheid en Oordeel.
TIJDREDE door
Ds. G. WIELENGA te ZWOLLE.
PRIJS 20 CENT.

Deze leerrede van den bekenden schrijver van »De Wonderen van den Zaligmaker» enz., zal door velen gelezen worden. Spoedige opgave aan Uw boekh. is dus gewenscht. Franco toezending volgt mede na toezending van 22 cts. aan den uitgever
Firma H. TULP, ZWOLLE.

COÖPERATIEVE SPAAR- EN VOORSCHOTBANK

„BOAZ”

voor Amsterdam en Omstreken.

AMSTERDAM, Heerengracht 139. - Telefoon N. 4008.

Commissarissen: W. HOVY, B. J. LINDEBOOM, H. W. v. MARLE Jr., D. SCHUT en F. J. D. THEYSE.

Bestuur: J. L. BEEN, Mr. G. H. A. GROSHUDE Jr., JAC. v. OVERSTEEG, J. W. REESE, F. J. RIETVELD en Mr. J. VERDAM.

De Bank biedt gelegenheid tot sparen, neemt gelden à deposito, verleent voorschotten, opent rekening-courant.

Het Kantoor der Bank is geopend: Maandag en Donderdag van 12—2 uur en van 7—8 uur; Dinsdag, Woensdag en Vrijdag van 12—2 uur en Zaterdag van 9—2 uur.

DE BOAZ-SPAARBANK

Directeur Mr. J. VERDAM.

Rentevergoeding 2.88 %, met winstaandeel.

WED. JOHs. ALBERTS,

Tabak- en Sigarenmagazijn

„BILDERDIJK”,

Bilderdijkstraat 5, - Amsterdam.

Ruime sortering van goede merken in elken prijs.

ZONDAGS GESLOTEN.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD.

Eerstvolgende Afvaarten naar:

PERNAMBUCO, BAHIA, RIO DE JANEIRO, SANTOS, MONTEVIDEO en BUENOS-AYRES.

	Vertrek van						
	Amsterdam.	Dover.	Boulogne a.M.	La Coruña.	Vigo.	Leixões.	Lissabon.
2) en 3) EEMLAND	20 Aug.	—	—	—	—	26 Aug.	27 Aug.
1) TUBANTIA	26 „	27 Aug.	27 Aug.	29 Aug.	30 Aug.	—	31 „
1) ZEELANDIA	9 Sept.	10 Sept.	10 Sept.	12 Sept.	13 Sept.	—	14 Sept.
2) en 3) RIJNLAND	17 „	—	—	—	—	23 Sept.	24 „
1) HOLLANDIA	23 Sept.	24 Sept.	24 Sept.	26 Sept.	27 Sept.	—	28 „

1) Sneldienst voor Passagiers en IJgoederen naar Rio de Janeiro, Santos, Montevideo en Buenos-Ayres.
2) Vrachtdienst naar Montevideo en Buenos-Ayres (Rosario).
3) Vrachtdienst naar Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro en Santos (eventueel ook naar Natal, Cabedelo, Macao en Victoria).

Voor verdere inlichtingen wenden men zich tot den KONINKL. HOLLANDSCHEN LLOYD, Prins Hendrikade 131 te Amsterdam, Telegram-adres: REALLOYD, of tot de Agenten te Rotterdam: D. BURGER & ZOON; te 's-Gravenhage: CRANS & Co.

De Groninger Brandwaarborg-Maatschappij.

HOOFDKANTOOR
GRONINGEN, O. Boteringestraat 72.

Speciale afdeling voor H.H. Predikanten en Onderwijzers, alsmede voor Kerken en Scholen.

De Herauf

VOOR DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Bureaux: WARMOESSTRAAT 98, Amsterdam.

ADVERTENTIE-PRIJS:

van 1—6 regels f 1.20,
iedere regel meer f 0.20.

CONTRACTEN:

Bij contract voor het verbruik binnen één jaar van minstens:
500 regels 16 cents per regel
1000 „ 14 „ „ „
2000 „ 12 „ „ „

Verschenen in de Serie

Voor Onderwijs en Opvoeding

Uitgaven van het Gereformeerd Schoolverband:

No. 9

De Opleiding van den Onderwijzer

DOOR

H. BAVINCK, H. VISSCHER en H. J. VAN WIJLEN.

Prijs 50 cents, bij minstens 5 ex. 40 cents.

AMSTERDAM.

DRUKKERIJ DE STANDAARD.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
Westermarkt No. 21
AMSTERDAM.

Lezers van
Dag- en Weekbladen
IN DE
Spoorwegwagens

werpt Uwe Couranten, na ze gelezen te hebben, in de bussen voor de Ziekenhuizen op de Perrons van de Spoorwegstations aanwezig; daarmede verricht gij een nuttig werk. Laat ze vooral niet in den wagen liggen.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Legaten:
van wijlen Mevrouw Wed. C. A. van Hoogeveen—Drost f 2000.

Aan Contributien:

door den heer G. J. van Goor, te Kampen f 3.50.
door den heer S. Hoogvliet uit Rockanje f 5.25; uit Zwartwaal f 11; uit Brielle f 14; uit Nieuweboorn f 5; samen f 25.25.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

van de Gereformeerde Kerk te Barchem f 5.43; te Oosterbeek f 20.06½; te Akkerwoude f 2.34; te Anjum f 21.33; te Dokkum A f 26.15½; te Dokkum B f 39.36; te Driessum f 14.36; te Hantum f 7.48; te Lioessens f 7.82; te Metslawier f 5.49; te Murmerwoude f 5.64½; te Nes en Wierum f 17.88; te Nijawier f 7; te O. Nijkerk f 6.10; te Paessens f 14.12; te Raard f 10.26½; te Rinsumageest f 12.02; te Schiermonnikoog f 5; te Axel f 33.85; te Hoek f 1.40; te Ter Neuzen f 18.70; te Zaamslag f 48.77½; te Lunteren f 3.72½.

te Apeldoorn f 60.97½; te Barneveld f 12.50; te Beekbergen f 1.54½; te Dieren f 25.92; te Heerde f 7.50; te Kootwijk f 2.50; te Voorst f 15.49½; te Wapenveld f 4.20; te Aals f 2.30; te Culemborg f 6.61; te Garmen f 6.25; te Geldermalsen f 8.65; te Herwijnen f 7.50; te Hoerna—Driel f 1; te Pouderoyen f 1.68; te Tiel f 2.64; te Vuren f 0.78; te Well f 2.05; te Zaltbommel f 4.69; te Zuillichem f 2.66; te Bolsward A f 6.91; te dito B f 11.89; te Cuijbaard f 3.18; te Exmorra f 4.60; te Gaast f 2.18; te Makkum f 11.91; te Oosterend f 5; te Piaam f 4.02½; te Schettens f 30.22½; te Schraard f 4.20; te Tjerkwerd f 1.11½; te Witmarsum f 5.98; te Wommels f 20; te Wons f 6.61.

Aan Schenkingen:

door den heer J. Snitskamp te Zeist van J. v. d. H. f 2.50.

Voor de Medische Faculteit:

door den heer J. Nootgedacht te IJlst f 11.50.

H. W. v. MARLE Jr., Penningmeester.

Amsterdam, Keizersgracht 162.

DRUKKERIJ DE STANDAARD

WARMOESSTRAAT 98 TELEFOON 2315

AMSTERDAM

ALLE SOORTEN VAN DRUKWERK

MET SPOED - GOED UITGEVOERD

- CONCURREERENDEN PRIJS -